

for at faae de omtalte Forandringer tilveiebragte i Mølleværkerne. Min Mening var kun, at der dertil behøvedes en Pluralitet; det er vistnok nødvendigt, forinden et Amtsraad kan begynde at sætte Sagen i Værk, at der er en Pluralitet derfor, idetmindste er det antaget i det Amt, hvori jeg kjender til Forholdene, at, førend man kan optage Sagen, maa Stemningen hos de Fleste i et District være for at faae et saadant Bandleb ordnet paa den Maade, at der foretages Beføstninger ved Mølleværkerne's Forandring; men hvor der er mange tilgrændsende Lodeiere, vil Pluraliteten af disse udgjøre et betydeligt Antal, og naar de Alle, om de end tilsammen ere enige, skulle underhandle om Møllernes Forandring, saa gjør dette Sagen meget vidtløftig. Thi fremfor Alt er det den svage Side ved Loven af 16de Marts 1851, at Intet kan skee, naar Mølleren siger nei og ikke vil indlade sig paa nogen Underhandling, eller naar han siger ja, men forlanger en altfor urimelig Sum, og dette er netop Tilfældet. Der er ikke forekommet noget Tilfælde paa de Steder, hvor jeg har havt med saadanne Underhandlinger at gjøre, hvor Mølleren ikke har villet indlade sig derpaa; de ville allesammen hellere end gjerne, men de ville have en saa enorm og ublu Betaling, at Sagen derfor ofte maa standses. Det siges ogsaa i Loven af 16de Marts 1851, at Landvæsencommissionen og Amtsraadet skulle tage Hensyn til, om Fordelen virkelig svarer til de store Omkostninger, og det er netop derfor, at der maa være Mange enige om Sagen, førend saadanne Underhandlinger, der ere baserede paa frivillige Overenskomster, kunne komme istand. Den ærede Landsthingsmand meente ogsaa, at det var urefsærdigt imod Gieren af en Mølle at forlange, at han skulde underkaste sig Expropriation. Jeg troer dog virkelig ikke, at der kan sættes saa stor Priis paa det Slags Vandmøller, jeg navnlig har omtalt, og hvoraf jeg kjender mange, der paa ingen Maade have nogen stor Værdi i Forhold til den Skade, de gjøre; thi her er ikke Tale om de betydelige Møller, der kun gjøre liden Skade, men om de saakaldte Græsmøller, som ere satte af ældre Landvæsencommissioner og ere blevne rettlige bestaaende, men

som i Forhold til deres Virksomhed og den Gavn og Indtægt, de medføre, ere til saa ubodelig Skade for mange andre Jordbrugere, at de burde afløses. Jeg kan heller ikke troe, at, naar der udkom en Lov om, at dette skulde skee, der da vilde yttre sig stor Modstand derimod, især da vi jo nu meer og meer nærme os til Aaret 1862, hvor disse mindre Møller maa skee aldeles ville ophøre, da der saa ved Siden af dem kan oprettes hollandiske og Dampmøller, saa at Gierens Fordringer ikke ville være saa store henad den Tid, som tidligere. Der er altsaa ikke nogen stor Bæmskelighed derved; men, skal det gaae, da maa der efter min Erfaring en Lov for, at det kan skee ved Expropriation; Staten maa her træde til ligesom ved saa mange andre Expropriationer, som ikke ere meer vigtige end denne. — Den samme ærede Landsthingsmand yttrede ogsaa, at man meget let vilde kunne komme overeens om, hvorledes et saadant Bandleb skal reguleres. Jeg har ogsaa erfaret, at, naar Parterne grændse til hinanden, saa at hver har havt sin Side, saa har man overladt Afgjørelsen til den ene Part, som interesserede sig meest for Bandlebet; men naar de have tilhørt forskellige Amter, saa har man aldrig villet have Noget fra det ene Amt ind paa det andet, og hver har handlet paa sin Maade. Og Grunden hertil er den, at der har manglet en technisk Consulent; thi denne vilde have sagt dem, at en saadan Fremgangsmaade gif ikke an; men det er ikke Pligt for Amtsraadene at have en technisk Consulent; deri ligger netop Feilen; dersom man tog en videnskabelig dannet Mand til at lede de foresaldende Arbejder, saa vilde han aldrig gaae ind paa Sligt, medens jeg nu kan påavise Tilfælde med Bandleb, der ende med 16 Alens Brede og saa pludseligt svinde ind, hvor Strømningen er stærkest, til en Brede af 5—6 Alen. Derfor indløber der ogsaa saa mange Klager om Overstykkelser og deslige. Dertil kommer endnu, at et Bandleb maa absolut reguleres og udgraves fra sit Udløb, ikke fra sit Udspring; men de Underhandlinger, der have fundet Sted i saadanne Anledninger have ofte været saa længe, at det ene Amtsraad har lagt Sagen hen som uvigtig, og de andre Amtsraad, som havde engageret en technisk